

Kainuun liiton JTF-haku 12_2023

JTF-rahoitus Kainuussa ja Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma

Jouni Ponnikas, aluekehitysjohtaja

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021– 2027 –ohjelma ja JTF (Just Transition Fund)- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma (AURA)

Sisällys

1. Ohjelmastrategia: keskeiset haasteet ja poliittiset toimet.....	4
2.1. EAKR-toimintalinja 1: Innovatiivinen Suomi.....	24
2.1.1 Erytistavoite 1.i: Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen.....	24
2.1.2 Erytistavoite 1.ii Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi.....	31
2.1.3 Erytistavoite 1.iii: Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyyn parantaminen.....	39
2.2. EAKR-Toimintalinja 2: Hiilineutraali Suomi.....	45
2.2.1 Erytistavoite 2.i: Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen.....	45
2.2.2 Erytistavoite 2.iv: Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen.....	53
2.2.3 Erytistavoite 2.vi: Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen.....	60
2.3 EAKR-toimintalinja 3: Saavutettavampi Suomi.....	67
2.3.1 Erytistavoite 3.ii: Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen.....	67
2.4. ESR+-toimintalinja 4: Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi.....	72
2.4.1. Erytistavoite 4.a: Polkuja töihin.....	72
2.4.2. Erytistavoite 4.g: Uutta osaamista työelämään.....	80
2.4.3. Erytistavoite 4.h: Yhdenvertaiseen osallisuuteen.....	88
2.5. ESR+-toimintalinja 5: Sosiaalisten innovaatioiden Suomi.....	95
2.5.1 Erytistavoite 5.h: Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen.....	96
2.6. ESR+-toimintalinja 6: Aineellista puutetta torjuva Suomi.....	102
2.6.1 Erytistavoite 6.m: Eväitä elämään.....	102
2.7. JTF-toimintalinja 7: Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi.....	104
2.7.1 Erytistavoite: Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä.....	104
3. Rahoitussuunnitelma.....	109
3.1 Määrärahat vuosittain.....	109

Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma

Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän (JTF)

Microsoft Word - suunnitelma

JTF Kainuu saavutettava versio 27 1 2023

(kainuunliitto.fi)

1. Johdanto	4
2. Kainuun kehittämistarpeet ja -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä	5
Yritystoiminnan ja työllisyyden kehittämistarpeet.....	5
Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta	5
Turvetuotannosta poistuvien alueiden kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen.....	7
3. Kainuun JTF-toimintatyypit	8
Aluetalouden uudistaminen ja vihreä siirtymä sekä hiilineutraalin liiketoiminnan ja työpaikkojen luominen korvaamaan energiaturpeen tuotannon ja käytön loppumisen myötä menetettyjä työpaikkoja ja elinkeinotoimintaa	8
Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI).....	10
Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen ja käyttötarkoituksen muuttaminen.....	12
4. Johdonmukaisuus muihin asiaan liittyviin kansallisiin ja alueellisiin strategioihin ja suunnitelmiin nähden	13
Synergia ja täydentävyys JTF:n muista pilareista suunnitellun tuen sekä muiden EU:n rahoitusohjelmien kanssa.....	16
Investointitarpeet.....	16
Rahastojen yhteensovittamisella vaikuttavia kokonaisuuksia	17
Liite 1 Suomen siirtymäprosessi	18
Liite 2 Ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen vaikutukset Kainuussa 25	
Liite 3 Hallintomenettelyt ja indikaattorit	31

Kainuun JTF suunnitelma / Suunnitellut toimintatyypit ja kehitettävät teemat:

1. Aluetalouden vihreän siirtymän mukainen uudistaminen sekä uuden hiilineutraalin liiketoiminnan ja hiilineutraalin talouden työpaikkojen luominen
2. Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)
3. Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen ja käyttötarkoituksen muuttaminen

Suunnitellut toimintatyypit

1) Aluetalouden uudistaminen ja vihreä siirtymä sekä hiilineutraalin liiketoiminnan ja työpaikkojen luominen korvaamaan energiaturpeen tuotannon ja käytön loppumisen myötä menetettyjä työpaikkoja ja elinkeinotoimintaa

- Toimintatyypit / niiden panos JTF-suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen
 - Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen / panos: vauhdittaa yritysten kestävästä kasvusta sekä elinkeinotoiminnan uudistamista ja monipuolistamista sekä luo uusia työpaikkoja ja yrityksiä

1) Aluetalouden uudistaminen ja vihreä siirtymä sekä hiilineutraalin liiketoiminnan ja työpaikkojen luominen korvaamaan energiaturpeen tuotannon ja käytön loppumisen myötä menetettyjä työpaikkoja ja elinkeinotoimintaa

- **Toimintatyytit / niiden panos JTF-suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen**
- **Uudelleenkoulutus ja uusien taitojen hankkiminen; ensisijainen kohderyhmä turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset erityiskohteena nuoret / panos:** parantaa työttömien ja työttömyysuhan alaisten työllistymismahdollisuuksia ja työllistää työttömiksi joutuneita sekä vahvistaa yritysten valmiuksia toiminnan uudistamiseen ja jatkuvuuteen
- **Turvesektorin ja muiden siihen liittyvien toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi / panos:** luo uutta yritystoimintaa ja parantaa yritysten, työntekijöiden ja työttömyysuhan alaisten työmarkkinavalmiuksia
- **Uusi tai uudistuva liiketoiminta, (ml. yritysverkostojen kehittäminen, yrityskiihdyttämö- ja hautomomallit) sekä yritysten jatkuvuus omistajavaihdoksin / panos:** luo korvaavaa yritystoimintaa sekä monipuolistaa ja uudistaa elinkeinotoimintaa

2) Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)

- **Toimintatyytit / niiden panos JTF suunnitelman kehittämistarpeiden ratkaisuun ja tavoitteiden toteuttamiseen**
- **Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet** / panos: luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia, yrityksiä ja työpaikkoja, uusia tuotteita sekä luo uutta ja uudistaa olemassa olevaa elinkeinotoimintaa, kohottaa tuotannon jalostusastetta ja työn tuottavuutta
- **Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi ja turpeen uudet innovatiiviset käyttömuodot** / panos: luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia, uusia yrityksiä ja työpaikkoja energiaturpeen tuotannon ja käytön loppumisessa menetettyjen tilalle sekä mahdollistetaan kaksivaiheinen siirtymä pois energiaturpeen käytöstä bioenergiaa ja kiertotaloutta sekä polttoon perustumatonta energiantuotantoa kehittämällä.

2) Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)

- **Toimintatyypit / niiden panos JTF suunnitelman kehittämistarpeiden ratkaisuun ja tavoitteiden toteuttamiseen**
- **Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI / panos:** luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia, TKI-toiminnan avulla edistetään kaksivaiheista siirtymää pois energiaturpeen käytöstä bioenergiaa ja kiertotaloutta sekä polttoon perustumatonta energiantuotantoa kehittämällä.
- **Pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit / panos:** vahvistaa vähähiilistä ja vesiviisasta kiertotaloutta ja luo siihen pohjautuvia uusia yrityksiä ja työpaikkoja ja olemassa oleville yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä tehostaa tuotantoprosessien resurssitehokkuutta
- **Polttoon perustuvan ja perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit (pilarit II ja III) / panos:** luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia, mahdollistaa siirtymän pois energiaturpeen käytöstä bioenergian ja polttoon perustumattoman energiantuotannon kehittämisen avulla

(3) Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen ja käyttötarkoituksen muuttaminen

- **Toimintatyypit / niiden panos JTF-suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen**
- **Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista / panos: edistää turvesoiden kestäväää jälkikäyttöä, luo uutta elinkeinotoimintaa**

Kainuun liiton JTF-hakukuulutus

- Hakukierroksella otetaan hakemuksia vastaan **TL 7** "Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi" erityistavoitteeseen 7.1 "Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä".
- **Hakijoina voivat olla** tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, julkisomisteiset teknologia- ja osaamiskeskukset, kunnat ja muut julkisyhteisöt sekä yhdistykset. Kainuun liitto ei myönnä rahoitusta yksittäiselle yritykselle sen oman liiketoiminnan kehittämiseen
- Hakemuksessa esitettyjen toimenpiteiden tulee kohdistua Kainuuseen. Ryhmähankkeet ja ylimaakunnalliset hankkeet (JTF-rahoitusta kunkin osatoteuttajan omasta maakunnasta) ovat mahdollisia
- Hankkeiden tulee toteuttaa [Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmaa](#) ja [Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa 2022 – 2023](#).
- Lisäksi hakemusten arvioinnissa painotetaan [Kainuun älykkään erikoistumisen strategian](#) mukaisuutta.

Kainuun liiton JTF hankehaun yleiset valintaperusteet

- Rahoitettavaksi hyväksyttävien hankkeiden hakijoiden (myös ryhmähankkeiden kaikkien hakijoiden) tulee täyttää yleiset valintaperusteet. Mahdolliset poikkeukset todetaan ao. perusteen yhteydessä. Yleiset valintaperusteet on esitetty oheisesta linkistä avautuvassa asiakirjassa:
 - (Yleiset valintaperusteet)

JTF:n erityiset valintaperusteet (erityistavoitekohtaiset, horisontaaliset sekä tarkentava) huomioidaan haussa

- Erityiset valintaperusteet ovat **erityistavoitekohtaisia**. Ne eivät rajaa hankkeiden tukikelpoisuutta, vaan pyrkivät **nostamaan esille parhaita** hankkeita.
- Hankkeen yhdenmukaisuus maakunnan siirtymäsuunnitelman ja erityistavoitteen kanssa tarkistetaan yleisiä valintaperusteita arvioitaessa.
- Pisteytettäviksi valintaperusteiksi on nostettu rahaston erityistä lisäarvoa tuottavia painopisteitä tai painotuksia.
- Kaikissa hauissa käytetään **horisontaalisia valintaperusteita** (sukupuolten tasa-arvo; EU:n perusoikeuskirjan periaatteet ml. yhdenvertaisuus, syrjimättömyys ja esteettömyys; kestävä kehitys ja unionin ympäristöpolitiikka)
- Näiden lisäksi hakujen suuntaamiseksi tulee hakuun valita **vähintään kolme** erityistavoitekohtaista valintaperusteista, joista yksi voi olla tarkentava valintaperuste.
- **Yhteensä** pisteytettäviä valintaperusteita on vähintään **kuusi kappaletta**.
- **Tarkentava valintaperuste**: Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin eli hankkeiden oltava Kainuun maakuntaohjelman mukaisia

Kainuun liiton JTF hankehaun erityistavoitekohtaiset valintaperusteet

- Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma/Erityistavoite 7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä:
 - ✓ Hanke tukee ja edistää turveyrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden uudelleen työllistymistä tai uuden liiketoiminnan käynnistämistä
 - ✓ Hanke edistää kasvuhakuista ja uutta työllistävää liiketoimintaa
 - ✓ Hankkeella tuetaan uudistuvaa liiketoimintaa sekä yritysten jatkuvuutta
 - ✓ Hanke parantaa pk-yritysten kasvu-, kansainvälistymis-, markkinointi- tai innovointivalmiuksia tai -edellytyksiä
 - ✓ Hanke tukee pk-yritysten tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämistä ja kaupallistamista tai uuden teknologian käyttöönottoa
 - ✓ Hanke vahvistaa kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen biotalouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista ja kehittää uusia tuote- ja palvelukonsepteja
 - ✓ Hanke vahvistaa hiilineutraaliin talouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista tai kehittää uusia tuote- ja palvelukonsepteja
 - ✓ Hanke tukee ja edistää elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa
 - ✓ Hanke tukee sukupuolten tasa-arvoa
 - ✓ Hanke tukee EU:n perusoikeuskirjan periaatteita ml. yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja esteettömyyttä
 - ✓ Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja unionin ympäristöpolitiikkaa
 - ✓ Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa (erityisesti älykkään erikoistumisen strategia) tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin
- Hankehakemukset asetetaan etusijajärjestykseen erityistavoitekohtaisten valintaperusteiden pisteytyksen perusteella.